

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** czimére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyiltér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán

Rosta.

Azt mondják, hogy a politikában — *ne higgy*. Ott nincs hit; azért ne is keress. Hát én nem is a politikában, nem is a politikusban, sőt az emberben sem keresem most azt a hitet, mely a békét munkálja, reméli és uenghozza. Keresem ezt a hitet *Gondviselésben*, mely nemzetünket sohase hagyta el. Éppen a legnehezebb, a legborzasztóbb sorsában. Akkor, mikor már egész Európa beleragadt a halálesengőjének kötelébe. A gondviselés uja — a „*Digitus Dei*,” mindig rámutatott egy-egy emberre, a ki a nemzetbe először bizalmat, aztán hitet és végre megnyugvást öntött. Ez a hit nem ártott soha a nemzetnek. Sőt éppen ez a hit teremtett minden nagyot, szépet, dicsőt ez országban. A gondviselészerű emberben *kell* hinnünk. Hogy ki az? Hol van? Talán csendes magányában. Elvonulva viharoktól és szenvedelmektől — *de van*. Itt él köztünk. A földön. A hazában. A nemzetben. *Jönni kell neki*. Mert a nemzet szabadítóját, vezérét, bölcsét, a gondviselészerű embert nem találom a mai küzdők, harcizók közt. Mert megtaláltam és megállapítottam ezek mindegyikében, *itt is, ott is: az egyéni érzések és rugók lüktetését és háborgását*.

Nem az a kérdés, hogy ki a győztes a Tisza István, meg az Andrássy szóharczábán.

ban. Az a kérdés: mi áldás, mi eredmény száll ebből magára a nemzetre. A békére. *Csak egyetlen egy győzőnek szabad lenni: a hazának*. Alljon félre mind a két küzdő, ha ez a győzelem személyük miatt nem jön létre. És álljanak félre pártok és pártvezérek egyaránt. És jöjjenek azok, akik még se nem győztesek, se nem legyőzöttek. De egyben erősebbek. Tisztábbak. Megbízhatóbbak. Mentések a politikai élet sebeitől. Salakjától. Bizalmat öröklő — tévedéseitől. Ne hívja egyik a másikat segítőnek. Mert már e hívással a fölényesség szaga érzik. Találjuk meg egymást — önmagunk legyőzésében.

A baj az, hogy mi utánozzuk a külföldet, főleg az angolt. De sose tanulunk tőlük. Majmolunk és nem okulunk. Mi sok-sok mindent áthozunk, de a kölesönhatásoknál nem ügyelünk arra, vajjon csak elutalajdonítottuk, átkölesönöztük, vagy asszimilálhatjuk-e? Innen van, hogy aztán az analogiáknál, az események után tűnik ki igazán — mindenkinek való ez, vagy csak éppen nekünk nem. Minden földben megfogalmazhatik, csak magyar földben nem. Minden alkotmány elviselelheti, csak — a miénk nem. A népek, nemzetek ereje pedig abban van, hogy a mit áthoz, átvesz, azt úgy magáévá, vérévé, szellemévé tudja tenni, mintha nem is kölcsönözte volna. Vele született. *Fulánk*.

A munka

lázás századában élünk. A munka diadalairól beszélnek, irnak és álmodoznak minden téren. A produktív munka eredményeivel kell számot vetni, mely munka immár guzsba kötözi a szellemi erők hegemóniáját és abszolút uralmát.

A szellemi munka bizony sokáig elbizakodottan és egyedül uralkodott, kaczerkodott különösen nálunk, a hol tereit tulsokan tágitották. És mégis elfoglaltak a legkisebb zugát is. S most ott tartunk, hogy egymás sarkába, sőt hátára kerülnek nem csak a hivatalokban, de más latainer pályákon is. Egy más romjain gázolnak, törtetnek. És egymás szájából üt ki a megélhetésre is alig elegendő kenyeret.

A produktív munka ezalatt erőre kapott. Szinte kárpótolja most a multakat. Az ő utja egyszerre, gyorsan készült, tisztult, fejlett és jutott szinte tultengésbe.

A fejlődés folyamata immár meg-

Visszaemlékezések.

Irta: BODNÁR GÁSPÁR.

IV. A mi jó Danyi bácsink.

A hitoktató.

A vidéken eltöltött esztendőök a mi jó Danyi bácsinkra nézve *előkészület* arra a művészi pályára, melyre őt a Gondviselés meghívta. Mert *reveláció*, meghívás volt az a kinevezés.

Az 1879. évben ugyanis püspöke Szatmárra — önálló hitoktatónak és képzőint. hittanárnak jelöli ki.

A tanítást általán művészetnek nevezzük. Az is. Am, ha tekintetbe vesszük az ember természetfölötti rendeltetését is: akkor a legideálisabb ismeretanyag alaki czéljain is felül való a *hittan*. Nagy szent Gergely kifejezést is ad ennek az előkelőségnek, ennek a magasabb czélnek, mikor írja:

— Művészetek művészete a gyermek lelkének Istennel, a hittel való egybekapcsolása. Mesterségek mestersége a lelkek vezetése.

És ha a mesterségekre, illetőleg a művészetekre való képesülésnek meg vannak a maguk formális fokozatai, mintegy át kell élnünk a művészet tárgyát, eleven életét, át kell itatódnunk az eszme ihlettségétől, hogy

a művész igazi nevére érdemesek lehessünk: úgy a művészetek művészenek mennyivel inkább rendelkeznie kell azon föltételekkel, mik őt azzá avatják. Theologiai képzettség nélkül igazi hitoktató senki sem lehet. Be kell hatolnia ennek a tudománynak azon titkaiba, melyek a gyermeki lélek csudás világának fejlődésével párhuzamosak. Bele kell olnadni ennek a művészetnek a gyakorlatába, ugyszólván eleven megnyilvánulásaiba annak a hitéletnek, mely alapját, mélységeit teszi a későbbi egész szociális világ kialakulásainak is.

A mi Danyi bácsink sokszor mondotta, hogy csak évek hosszú gyakorlata után érezte, hogy valójában a művészet utján halad és még azután is újabb és újabb fordulatokra és jelenségekre akadt... későbbi időkben is.

Pedig ő ifjonti töprengéseitől kezdve folyton-folyvást készült, olvasott, gyűjtött és figyelt. Ő tisztában volt azzal, hogy a gyermekek lelkét csak oly hangok érhetik, amelyeknek megfelelő hurjai vannak bennük. Oly benyomásokat fogadhatnak be, a melynek befogadására *otthon*, a szülei háznál is hajlamosítva vannak. Igyekezett tehát az iskolát a családdal összekötni. Ő nem csak az iskolában volt a gyermekeké. Elkísérte őket lelkének jóságával a családba is. Maguk előtt látták jóságos arczát, alakját, mikor imádkoztak, ébredésükre és lefekvésükre. Benne volt a gyermekek *lelkiismeretében*. Érezték jelenlétét örömlükben és kicsi szívük bánatában egyaránt.

Azért volt ő művész, a ki ugyszólván elégett ihletében, hogy újra megifjodjék. Az igazi művészetnek ugyanis ifjító hatása van.

Másképpen nem is maradhatott volna meg három évtizeden át ezen a pályán. Mert mondhatják nekem, hogy hiszen más is tanít ennyi ideig. Más is ott él a zsigongó gyermek világnak közepette. Egészen más a tanítóknak, a káplánnak, a plebánosnak világa. Más gondokkal, változatosabb életiskolai jelenségekkel, ügyességek, készségek elsajátításával vegyes ez a működés. Az ő munkájuk. És egészen más annak helyzete, a ki szakadatlanul egy tárgyban kell, hogy mozogjon, elevenséget, friss vért és szellemet vigyen bele a maga és gyermekei számára. Oh, az ilyen munka nem egyszerű tanítás. Nem kenyérpálya. Nem is napról-napra való kötelesség. Ezeken az állványokon dolgozva, ezeken a sablonos utakon, vágásokon haladva — mi hamar összeroppant volna. Itt csudás türelemre, találékonyásra, ihlettségre van szükség. Itt a reveláció élénk tudata dolgozik. Itt a művészetbe az isteni kegyelemnek szikrái pattannak bele.

Mi volt az ő hitoktatói élete? Egy gyönyörű szinfonia az ő művészi pályája, a melybe nem csak a gyermek világ lelkét, flzikumát vonta bele, de a maga egész életét is úgy beleolvasztotta, hogy nem is veszi észre, mikor nemes homlokát egyszer csak fejének hamvas haja koszoruzza. Olyanná vált a természete, az ő művészi élete, mint annak a rózsának élete, mely még az első hó alatt is virul. Olyan, mint a tavaszé. A mely mindig elmúlik, de mindig visszatér. És mindig ugyanaz. És mégis új. Új élettel, új virágokkal, dalos madarakkal... meglepetésekkel.

cserélődött. Most már ott tartunk, hogy a kézi, ipari munka biztosabb, gyümölcsözőbb. És hihetetlenül nagyobb munkabért vált ki, — mint általában és sokszor — a szellemi, a latainer, hivatalbeli állások forrásai.

Közép-Európában nincs állam, a hol a munkás oly bért, olyan munkadíjat érhet el, mint nálunk. És nem csak egyes területeken, például az iparin, de általában az egész vonalon. Gazdasági, ipari, kereskedelmi vonalakon is.

Ez a jelenség nem a rendes, nem a fokozatos, a természetes fejlődés eredménye. Ennek a fejlődésnek forrásait, rugóit nem célozom itt fejtegetni.

Csak éppen arra utalok, hogy az ilyen fejlődés nyomában, következményeként nem is származhatott más társadalmi állapot, mint amibe most benne vagyunk.

Az általános drágaság is itt leli egyik forrását. Ez a drágaság magát a munkás osztályt is megütötte. Szinte visszaütötte.

Másik jelensége a fejlődés ilyen folyamatának az, hogy a munkás emberek legnagyobb része könnyen veszi és kezeli a munkát. Nagy bér, mindig nagyobb bér és szorososan kevesebb munkaidő. Sőt az átlag, a tuczat munkás munkátlansággal igyekszik fűszerezni a munkát. S ami nagy baj, ezek az átlag munkások, a kevésbé képzett és használható munkások is, a legelső munkás értékéhez számítják a maguk munkájának értékét. A mi zavarokat, igazságtalanságokat hoz nem csak a munkaadóra, de magukra a jobb, tanultabb, igyekező

munkásokra is. A sűrű és sok veszedelmekkel, kölcsönös veszteségekkel járó sztrájkoknak itt, ebben rejlik legtöbbször — a méreg foguk.

De legszomorubb és közelvezményeiben végzetes jelenség, hogy a munkásnép keresetét nem tudja megbecsülni, beosztani. Nem használja fel a maga erkölcsi és fizikai, főleg egészsége javaira.

Nincs meg munkásnépünkben a szükséges, vallási és etikai alap, mely nélkül százszoros kereset sem boldogíthatja. Ennek hiánya okozza, hogy lelkében gyökérszalakat nem tud fogni az önállóságra való vágy, természetes hajlam. A holnappal való törődés gondolata. Mert látja, hogy a munkaadó helyzete nehezebb, aggodalmasabb, sőt küzdelmesebb. Fél a felelősségtől, mit ő nem ismer. Előtte csak a hétről-hétre való könnyű életnek van érteke. A szombat estének és a vasárnapnak. Keresetét könnyelműen szórja, mert a következő hét bérének gondolata megvesztegeti itéletét.

Az a nagy, az a szép kereset, melyet a munkásnép ma lefejt, nem jut bele a nemzet vérkeringésébe. És nem oszlik el még az egyes egyedek, családok fizikai és erkölcsi fejlődésének, erejének, jó érzésének, megelégedésének megalapozására sem. Hanem visszaömlik, visszafoly az alkohol csatornáján, a könnyelmű élet alkalmain — egyesek megdagodására. A tőkének újra csak egyesek kezébe való visszajutására.

Igy történik, hogy a munka, mely a tőke ellen küzd, a tőkének más alakban marad rabszolgájává. Még minimális jólétet sem tud biz-

tosítani az a munka, mely lálszólag sikereinek, sőt diadalainak utjaihoz juttatta. A társadalomban pedig — megingatja az egyensúlyt. Romlásba vezeti a közgazdaságot és agyonüti magának a munkás osztálynak jövőjét is. Egy szélütés már is érezhető. *Mester.*

Az udvarias fiu. Egyik újságíró kollégánk kis fia látogatóban volt a nagynénjénél, még pedig egyedül. A szobaleány elkísérte s aztán otthagya a gondos néniénél. Természetesen mielőtt a nagy utra elbocsátották volna, előbb ellátták mindenféle jó tanáccsal. Az édesanyja főleg arról beszélt, hogy illedelmes kisfiu nem fogad el semmit, ha idegenben van. A néni azonban megkínálta valami édességgel, de a fiúcska visszautasította. — Te ugyilátszik étvágytalanságban szenvedsz — aggodalmaskodott a néni. — O nem néni — felelt a kisfiu, — nem étvágytalanságban szenvedek, hanem — udvariasságban.

Hitéleti mozgalmaink.

Tagadhatlan, hogy hitéleti mozgalmaink örvendéses lendületet vettek. Nem csak különállóan, a templom kivül folyó hitéleti mozgalmak megnyilvánulásáról beszélhetünk. Szívesen és örömmel ismerhetjük el, hogy társadalmi munkánkkal karöltve látjuk, érezzük a keresztény, sőt katolikus felfogásnak, tartalomnak, iránynak kifejezését minden téren. A gazdasági irányzatba is erőt, kitartást, tisztultabb felfogást visz be a vallás-erkölcsi alapon nyugvó etikai felfogás.

Nem az a baj tehát, hogy aluszunk, tétlenkedünk, ébredésre nem gondolunk. A baj még mindig az, hogy ezek a mozgalmak, ezek a tevékenységek, a közönytől való felébredés nem általános. Egyetemes.

Vannak, ismételtén írjuk, vannak helyek, hitközségek, melyek a hitéleti, társadalmi, keresztény szociális tevékenységről jóformán még tudomást sem vettek. Alusznak. Bizalmatlanok önmaguk és azok iránt is, kiknek lelkében pedig ott szunnyad a

Ez az a reveláció, mely nem csak hivta e pályára, de oda kötötte is elszakíthatatlanul. A gyermekek csicseregése közé. Dadogásuk és csintalankodásuk ingerlő édességei és boldogsága közé. Körötte minden változott. Kor, emberek, javadalmazások. Mögötte az élet és karrierök tülekedései folytak. A stréberek és gerinczelenek magasra kuszaknak, mint az élősdű növények, melyek mindig a hatalmas, erős tölgyceteket ölelik, fogják át. Egykor dadogó tanítványai mellé kerülnek kartársakul. Ő marad ugyanaz. Mint a fenyő, mely télen-nyáron mindig egyforma. És ha lelkében örvénylik az életösztön hulláma, ha elibe a jövő szemrehányó, ijesztő képei ugranak... megy, fut az iskolába. És körülveszik az ő gyermekei az iskolán kívül is. És feled mindent. Gondjait, fájdalmait — szívébe zárja. Hőss... hallgassatok!

... Sokszor látjuk őt az utcán gyermekekkel, tanulókkal körülvéve. Egy-egy kapuból utána szalad a kis Miska. Követi Pali. És így tovább. Bele csimpszakodnak, kezeit fogják. És úgy néznek egyszerű alakjára, mint a földön járó Jóságra. A gyermekek kérdeznak. És ő felel. Vagy megfordítva. Oly szép, oly felemelő jelenetek voltak ezek. Valóságos gyermeki idillek. Mikor az ősz ember, szinte önfeledten... gyermekké tud lenni a gyermekekkel.

Jön a tavasz. Az első fecske az ő iskolájába is berepül. Az első virággal kezében megy az osztályba. Előadás után egész csapattal indul a mezőre. Jóságos füveket, gyógyító növényeket keresnek, szedegetnek. Akácvirágot a mamának — az eczertre — haza. Mikor a hárs illatát megérik, szádokfa virágszedés ideje érkezik. Mert beteg is lehet a gyermek. Köhögni is szokott... Milyen jó, ha herbateának való van otthon. Aztán gyümölcsmagokat szednek. Beszélnek a síró madár fájdalmairól, a melynek tojásait a

vásott gyermekek elrabolták. A szomorú füz legendájáról, mikor Krisztus megostorozására belőle korbácsot fonnak. Azóta hajlik le és olyan szomorú. És így járva — barangolva olvasott, magyarázott nekik a természet szép, csudás könyvéből. Mint egykor a gyermekeket szerető és ölelő Jézus. A természet ölen magát az életet tanította, lehellte az emberiségbe.

Hát mit tanítás volt ez? Száraz betűvés? Rideg kérdések és feleletek beszédese? Vagy hit és élet. Vér és szellem, Lélek és anyag gyönyörű harmóniában. Szociális vonatkozás. Biológiai érzék és meglátás. A hitélet maga. Élet és hit egymás keblére borulva. Találkozva. Föld és ég összeérve. Ez volt az ő hittanítása.

Jött a tél. Az első hó szálldogált... kibontották már a Jézuska párnáját. Már nőnek szárnyai, hogy rövid időn át a földre lebbenjen — repülhessen. Már a határban repül. Figyeli a jó gyarmeket. Fenyőfából volt az ő bölcsője. A fenyőt most is szereti. Arra rakja — a Jézuska hozományait. Oh! A Jézuska nagyon szegény volt. Azért most oly gazdag. Azért szereti a szegényeket is...

A karácsonyfa egyszerre életfává változik. A gyermekvilág életfájává, melynek hatása nem keserű kiábrándulásban vész el. Hanem a gyermeki hit gyökerén... örök családfává változik.

Ki bántja így, ilyen érzések megnyilvánulásán a karácsony hitét, a karácsonyfa bűvös varázsát? Hiszen az ily érzelmek, gondolatok szárnyain a legridegebb, a legहितlenebb családokba is hull a kegyeletnek, egy-egy magva. Mint sokszor madár viszi a a sziklák hasadékaiába a magvat, melyből élő virág kell, váró nyilásban.

Egy első áldozás napján vagyunk. Jöjj velem egy percze szíves olvasóm. Látod... kora reggel szépen felöltözött gyermekek sietnek a templom felé. Itt is, amott is egy kis fiúcska. Karja fehér pánlikával öveve, arca, mi átszellemült. Csudáld komolyságát. Nem magát a szent ténykedést akarom megmutatni. Tegyük fel, hogy az már elmúlt.

Jöjj lélekben a Danyi bácsi egyszerű kis, diákos szobájába. Látod, szülők és gyermekek egymás kezébe adják az ajtó kilincsét. Az apa szemében hálás könnyek ringanak. A gyermek rebeget kézzel nyugt valami képet... a maga, önmaga arcképét. Ugy abban a ruhában, a mint első szent áldozását végezte.

Most kérjük meg Danyi bácsit, mutassa meg nekünk az első áldozók arcképeit. Kinyitja a szekrényét. Gyűjteményt vesz elő. És ime, hosszú évek soráról szemlélhetjük az első áldozók arcképeit. Minden kép alatt egy kis életrajz. Egy kis időről-időre való megjegyzés.

— Ez a kis Ferkó itt ni, már ügyvéd.
— Ez a haragos képű nebuló, katonatiszt.
— Az meg ott piktor, borbély, szabó, cukrász lett.

— Szegény Jancsi! És e szavakkal rezgő könyv szókik az öreg szeméibe. Szegény fiu. Ő elzüllött. De még nem halt meg.

Néma csend követi a jó ember szavait. Mert gondolata ott barangolt a multakon.

De csakhamar felderült a tekintete. Itt vannak az aranyos könyvecskék. A „note-szek”. Minden volt tanítványomnak nevét megörzik. Itt vannak volt növendékeim levelei. Az egyik szégyenkezve vallja be, hogy bizony a mult esztendőben elmulasztotta a husvétii gyónását. A másik a világ végéről emlékezik rá. A harmadik gyermekeiről dicsekszik. És így tovább. Mellettük van a levélre adott válasz is.

vágy, a forró óhajtás a jobb jövő iránt. A tettekben nyilvánuló élet után.

Sok-sok hitközség még mindig valóságos temetője a hitéletnek, a társadalmi akcióknak, az eleven életnek. Mély csend, mozdulhatatlanság és mozdithatatlanság ül ott a lelkekre. És ők maguk is abban a nézetben élnek, hogy így volt mindig. És volt ahogyan volt. Leszen is, ahogyan — van.

Tapasztalásból tudjuk, hogy sok-sok község még nevét sem ismeri a mi újságainknak. Könyveket ott egyáltalán még a hosszú téli napokon se olvasnak. És azt hiszik, hogy például egy kis népkönyvtár megalapozása, beszerzése — a lehetetlenségek közé tartozik. Egy-egy énekkar, a legszerényebb, a legkezdetelegesebb is, mily alkalmas lenne az összetartozandóság érzetének, az egyesülés természetes vágyának fölkelésére. Sose gondolnak rá. Pedig ilyen jelentéktelen énekegyesületekből pattantak ki a ki többször a legtevékenyebb és tartalmasabb olvasó, gazdakörök. Ezek pedig már méhükben rejtették a *szövetkezeteket, gabonarakárokat* és más oly tevékeny szervezeteket, melyek városok, falvak anyagi jólétének is lendületet adtak.

Mentől jobban kiáltják felénk ellenségeink, hogy a mi vallásunk, a kereszténység es főleg a kath. hit csak a *világgal* törődik, hogy a mi Egyházunk nem a földnek, nem az életnek, nem a szociális fejlődésnek a tényezője: annál inkább meg kell mutatnunk, még a pietikus czélokot szolgáló hitéleti mozgalmakban, egyesületekben is, hogy ami Egyházunk boldogító erővel rendelkezik a földön való életre nézve is, hogy a mi vallásunk a leghatalmasabb szociális tényező; éppen az az erő, az a tényező, mely az emberi törekvéseknek tartalmat, egyensúlyt és magasabb czélt ad.

Mentől jobban hirdetik írásban és szóval, hogy az Egyházra nincs szükség az intellektuális fejlődésben és a megismerés

No hát ládd-e szives olvasásom, ez, ilyen a hittanítónak, az igazi művésznek élete, tanításának csudás hatása.

Az ő művészete nem csak tanítás. Nem is szónoklat. Folytonos predikáció. Nem pusztán közlés. Az erkölcsi szabályoknak üstökénél való oda czeplése. Nem katekizmus magában. Nem is biblia, események elmondása és elmondattása. *Az ő tanítása élet.* Hit és cselekedet. A gyermek csudálkozásán keresztül való kialakult világnézet, melynek köre bővül... de alapjai ott a katekizisben nyerték szárnyalásaikat.

Ő nem parancsolja meg, hogy tedd ezt vagy azt, mert így akarom. Ő rávezeti és könnyűvé teszi annak belátását, hogy másképp nem szabad cselekednie. Ő nem fenyeget pokollal, és nem kecségtet pusztán menyországgal. Ő következményeiben vezeti rá a gyermeket, miből épül fel a mennyország és mikor lesz az emberi életnek vége — valóságos pokol. Ő nem parancsol hallgatást, szótlanúságot a szent gyakorlatok alatt. A gyermekek egyszerre elhallgatnak. elesendesednek. Mert úgy találják, hogy az az idő és az a hangulat, melybe őket hitoktatójuk bevezette... hallgatást, csendet és magabizálást követel.

A szőlők bámullat teltek el, mikor csintalan és folyton fecsegő, lármázó gyermekek egyszerre csak otthon — néma esendbe és komolyságba merültek. És az a gyerek nem azt mondotta, hogy így parancsolták... de azzal felel, hogy most a hallgatás ideje van. Mert szent gyakorlatot tartanak, mert gyónásra készülnek.

Az ilyen művészi hatások nem fognak elmúlni, elszállani, kiveszni az iskolán kívül, az iskolai élet után sem. Ott maradnak a szív, a lélek mélyén. És ha az élet meg is tépi azokat a gondolatokat és érzéseket: a gyökerek maradnak. És egyszer, nem sejtett pillanatban újra szikbe kapnak.

Oh nagy, világos és gyakorlati igazsága van annak a világhírű pedagógusnak, a ki mondotta:

— Adjatok nekem jó hittanítókat és meghódítom az új nemzedéket új és boldogabb idők számára.

munkájában: annál inkább meg kell mutatnunk tettekben, társadalmi előadásainkban, felolvasásainkban, tanításainkban, hogy igenis valamint népünk, az egyháznak köszöni a kultúra a legesleges lépését: úgy ma is az ő oltalma, munkája, igazságai közt leli meg a nép haladásának további útját is.

A templom, a mi örökházunk. Igazságaink tiszta forrása. Életünk középpontja. Kiindulásunk az élet útjaira és visszatérésünk — az örökhévalóság útjára. De ez a forrás kell hogy kiömljön a társadalom mezeire is. Kell, hogy elkísérjen minket az élet mágaslataira és mélységeire. Templomi imádságaink, buzgóságaink, ott szerzett lelki erőink arra való, hogy minket az étellel összekapcsoljanak. És a mi felfogásunktól, alkuvást nem ismerő hitvallásunktól és cselekedetekben élő hitüinktől senki és semmi el ne választasson.

Szép templom, dicsőséges templom, még egyes ünnepeken megtelt templom sem egész hitélet. Sokszor semmi hitélet.

Munkás, bátor, a keresztény katolikus életrendszerben mozgó, élő és cselekvő hitközségek az igazi hitéletnek eleven képei.

Igy kell eszméjében és a maga valóságában kell felfogni minden hitéleti mozzanatot, akkor sok-sok kifogásolt nemakarás, alvó közönyösség magától elesik. B. G.

Mennyit nő a haj? Egy tudós — mire is nem vállalkoznak manapság a tudósok — hosszas tanulmányozás után kisütötte hogy az emberi haj naponként fél vonalnyit nő, mi egy hónapban 30 millimétert tesz ki. Egy berlini tudós társaság tagja Pohl azonban ezzel szemben azt állítja, hogy e tekintetben nem lehet biztos mértéket megállapítani. Az egészséges emberek haja ugyanis különböző gyorsasággal nő, mihez még az egyes évszakok is módosítólag hozzájárulnak. Továbbá a haj nem egyformán nő az egész fejen: nevezetesen a lasubb növést mutat főfej szélén, a halántékony és tarkón mely helyeken a haj tehát mindig rövidebb is, mint a többi részeken. Érdekes, hogy a haj különben hajszomó fejlődik erősebben. Összehasonlító mérések után megállapították, hogy a haj a 11-től 17 éves korig átlag 12,5 mm.-nyi növekedést, a 20-tól 24 évig 15 mm.-t, 60 éves korban 11 mm.-t mutat föl havonta. Megállapították azt is, hogy a nyírás után a haj nem nő gyorsabban sőt inkább kopaszra nyírás, vagy borotválás által mintegy 4 héttel hátráltatjuk a haj növést.

A zeneiskola körül

újra disszonans hangok és jelenségek hullámzanak. Ugy látszik stimulálják e hangulatot kívülről is.

A zenét — úgymond egy híres bölcselő, az Isten adta az embernek, hogy harmóniás békességében és csudás varázsában a legtisztább örömeiket élvezze. A zene, írja egy másik geni, még a vadat is megszelidíti.

Csudálatos, hogy éppen maguk a zene-művészek, a muzsikuskok nem élvezik ezt a tiszta gyönyört. És nem tudnak megszelidülni, mikor egymás közt való dolgaikról van szó.

Bocsássanak meg művészeink, de különleges temperamentumok van. Nem csak a mi művészeinknek. Mindegyiknek. Hirtelen robbannak, kiszámíthatatlan idegzetük van. Belső és külső érzékenységük oly nagy, hogy sokszor a maguk, az önmaguk érdekeit sem kimélik.

Azért mondotta egyik országos híri zenészünk, hogy a muzsikuskok érdekeit a zenekedvelő laikusok, jobban szeretik, többre becsülik és jobban megértik, mint maguk a muzsikuskok.

Ezen valóban jól jellemzett ügyszere-tetből kifolyólag nekünk is van pár szerény szavunk zeneiskolánk jelenlegi helyzetéhez.

Röviden és nyílt-egyenesen kimondjuk ugyanis, hogy féltjük nem csak a várost, de magát a zeneiskolát is. Féltjük attól, hogy oly nagy tehernek, és a tehernek egyszerre való elvállalásába belemenjen a város. Nem csak féltjük, de óvjuk is.

Ha a város ugyanis *teljesen* és a legnagyobb mértékű áldozattal veszi át a zeneiskolát, tapasztalni fogja, hogy úgy a közönségnek, mint magának az államnak segítő keze, sőt érdeklődése is egyszer és mindenkorra elvágódik. Pedig azt az iskolát a társadalom hozta létre. A társadalom keze segítette. Az állam támogatta. Ezekre a segítségekre, ezekre a támogatásokra, ezekre a lekésedésekre a zeneiskolának még mindig nagy szüksége van.

A város sines abban a helyzetben, kell e elsorolni a rá várakozó sokkal sürgősebb kötelezettségeket, sőt áldozatokat? hogy éppen a művészetért oly erőfeszítéseket tegyen, melyek előtt sokkal gazdagabb, sokkal népe-sebb városok három kérdőjelet is tesznek.

A zeneiskolának sem szolgál javára, ha tanárai számára egyszerre oly fokozatát biztosítja a honorálásnak, mely úgy szólván befejezett, nagy intézményeknek is becsülete-re válnék. Mi marad az ambíció felkeltésére? Mi marad annak fokozatos biztosítására, hogy zeneiskolánk tanerőinek állandóságot, nyugodtságot és azt a biztosítékát szerezzük meg, hogy egész erejüket, lelkesedésüket, egyéniségüket a mi iskolánknak szenteljék.

Maradjunk csak meg a méltányosság, de mérséklet terén. Vegye a város gondjai, szárnyai alá azt az intézményt, de szerezzen magának biztosítékot *minden oldaluan* arra nézve, hogy a tanerőket *erkölcsi és anyagi függetlenséggel*, — a mi a nyugodt, eredményes működésnek alapföltétele — magának köti le és a zene iskola jövőjének biztosítja.

A bizalmat előlegezni is szokták. Az igaz. De valamint nagy a hitünk azokban a kvalifikációkban, melyek tanerőinket kétségtelenül körülveszik: úgy várjunk arra is, hogy ezekkel a kvalifikációkkal zeneiskoláinkat is *tekintélyben és eredményben, az erők összhangzó működésében* oly magaslatra emelik, hogy a társadalom és város mintegy kényszerülve legyen megadni azt, a mit most még csak előlegezni akar. *Fulánk.*

Adakozzunk a Sajtóalapra!

Fürdőzés.

— Kedves doktor ur, mit gondol — mégis, melyik az a betegség, a mi az embereket a legnagyobb százalékban fürdőkke viszi?

A hirneves orvost ezzel a kérdéssel ostromolta meg egy, a tudományosan kiképzett asszonyok közül való urinő. Szegény jó doktor bácsi összeráncolta máskor, nagy kérdések között is nyugodt, szép, magas homlokát. És így felelt:

— Fogós kérdés. De az én szerény véleményem az, hogy, hogy — a *divatbetegsége* visz legtöbb embert, családot a fürdőbe.

— És nem az idegesség?

— Asszonyom, hiszen ez is — divat.

Az uri hölgy hófehér kacsojával megfenyegette a doktor bácsit — és tovább nem kérdezte.

*

Hevenyében, ugyszólván rögtönözve, mily igazán beszélt, szólott ez a doktor bácsi. Mily pompásan állapított meg egy diagnosztát, a melyet annyi száz és száz orvos szintén tud, szintén így ismer, de nem mondja ki. Sőt — tápot nyújt ennek a divatbetegségnek — a fürdőzésnek. Hogy miért? Azt én is, mások, százan is tudjuk. Am, mi se, más se szoktuk kimondani.

Régen, nem is olyan régen a közelgő farsang gondolata töltötte el a családapákat aggodalommal, félelemmel. Verejtéket váltott ki a sűrű bálozások és ezek kapcsán való ruhák és más garnirungok előteremtésének rémülete. A farsangok nagyobbára le-

közönség közreműködése nélkül a hatóság tehetetlen. A hatóság főleg a közegészségi mizériákra vesse egész gondját. Sőt hozzon áldozatot is, ha másképp nem tud segíteni a bajokon. Ott van pl. a többi közt egy esztorna, a Kőlesey és Arany János-utca között levő büzös esztorna. Hihetetlen az a szenny, az a váladék, a melyet ennek a primitív, faluban is szégyenletes esztornának el kellene vezetni. A legfogalmasabb, ipari vállalatokkal, kereskedésekkel, mészárszékkel megtömött városrészek szennyét kellene elszállítani ennek a esztornának. Most közelében épült az Iparos Otthon, egy hatalmas ház, melynek szennyvizét is ez a esztorna fogja fel. Mellette is nagy hatalmas bérház épül. Ugy látszik a város látja is a bekövetkezendő bajokat, egy kis részét csővezeteti is. Mi lesz azonban a esztorna többi részével? Fél intézkedés itt a bajon bizony nem segít.

A mindszei koleráról legújabbban a közetkezőket jelentik: Az egész Mindszei községet tág esendőgyűrű fogja körül és már messziről feltartóztatják a Mindszei felé közeledőket. A községbeliek csak főszolgabírói engedéllyel, erős dezinfekció után távozhatnak. A kolera rémétől megfélemlített lakosság nem mer az utcára kimenni. A sárga rém nem állt meg első áldozatánál. Az újabbban megbetegedett Gyovai Jakabnéról is ázsiai kolerát állapított meg a bakteriológiai vizsgálat, a vele érintkezettek azonban ez ideig bacillusmentesek. Gyovai Jakabné is meghalt tegnap előtt, sőt egy harmadik halálos áldozata is van a veszedelemnek. Koleragyanus beteg három van. A belügyminiszterium egészségiügyi főfelügyelőséghez még két utábi haláleset hivatalos híre nem érkezett meg. A hatóság újabb óvintézkedéseit falragaszokon közli és főleg a Tisza viz használatát tiltja. A rendeletek betartására a Tisza körül ezirűlő rendőrök vigyáznak.

Partfürdő — hol? Szegeden, a kanycsós Tisza-partján. Ez a partfürdő ugyanis most Szeged büszkesége. A hol a város apraja, nagyja olesón élvezi — a vizet. Az Isten legnagyobb áldását, a kánikula egyetlen menekülő helyét. Élvezi a napfényt és a homokot, melyben Szeged gyermekei — szabadon játszásk edző és izmosító gyermekjátékaikat. Mit csináltak Szegeden? Jó lesz ezt nekünk szatmáriaknak is tudni. Nehány uri ember összeállt, részvényalírási ívet bocsátott ki és megcsinálta a — partfürdőt. A részvényjegyzés kitűnően sikerült, mert egy részvény csak 30 koronába került és nem is volt szükség nagy alaptőkére, 15—20 ezer korona az első beruházásra elegendő volt. Bő alkalmas, homokos területet is találtak az árterületben, a hol iszap és homok réteg bőven van. És most az ujdonság ingere is áldásos mozgalmat idéz elő. Mert azok is sietnek a partfürdő élvezetére, akik eddig huzódóztak a fürdéstől és nem érezték a víz acélező erejét, csudás hatását, mert a zsuffolóság megtelt rendes fürdőtől huzódóztak. Sőt oly pompásan bevált a partfürdő, hogy sokan otthon maradtak, mert hiszen van már saját fürdőnk, — mondják — hűvös vizével, locsogó hullámaival, erősítő iszapjaival. Kell-e ennél jobb fürdő? Vajjon nem lehetne, kellene a szőke Szamos partján is — partfürdőt létesíteni?

Viczinálison. A bikszád—szatmári viczinálison a mult esütörtökön az utasok kedélyesen viccelnek a viczinálisokról. Egyik részvényes tiltakozik ellene, hogy ez a viczinális — olyan viczinális lenne, a milyen viczinálisról éppen beszélnek. Egyszer csak azon veszik észre, hogy a masinától elesapódtak és a gőzös a személykocsik nélkül fut. Az történt ugyanis, hogy a mozdonyvezető nem vette észre, melyszerint a személykocsikat összekötő lánc elszakadt. Pedig már kilenc kilométernyi távolságot futott be a személykocsik nélkül. Az elszakadást így az

utasok vették észre, de most már nem is vették vécnek az állapotot, hanem éktelen kiabálásokban és méltatlankodásokban törtek ki. Végre valahogyan visszatessékelték a hűtlen lokomobilt. Az állomáson pedig várták a viczinális, a mely minden órában — megérkezhetik.

A kik az eucharistikus kongresszuson részt akarnak venni, f. évi augusztus 5-ig az Országos Kath. Szövetség (Budapest IV. Ferenciek tere 7.) kell, hogy jelentkezzenek beküldve tagsági díjaikat 10 vagy 6 koronát, aszerint amint nyomtatásban is meg akarják kapni a kongresszuson elhangzott előadásokat, vagy pedig csupán részt kívánnak venni. A bécsbe való utazásra 33% kedvezményt kapnak azok, akik e célra az Orsz. Kath. Szövetségtől tagsági jegyeik beküldésekor további 1 korona ellenében igazolványt kérnek. Legzélszerűbb a 10 kor. tagsági díjnak a beküldése, melynek ellenében az illető megkapja az összes nyomtatványokat, olvashatja és megismerheti a kongresszuson történeteket s az elhangzott beszédeket, de bármilyen csekély adományt is köszönettel fogad az Orsz. Kath. Szövetség.

Kedves meglepetés — egy sikerült fénykép, aminőt élethű és művészi kivitelben készit Scherling Antal festő és fényképész új, modernül berendezett műtermében a Pannónia udvarán földszint.

Eljegyzés. Munkhárt Gyula városi számíttst f. hó 25-én tartotta eljegyzését Pék György helybeli tekintélyes nagyiparos kedves leányával Annuskával.

Visszaküldött szabályrendelet. A miniszter a városnak a szemétfuvarozásról alkotott szabályrendeletét nem hagyta jóvá s azt visszaküldte a tanácsnak. A tanács a szabályrendeletet vezetnek a miniszteri utasítás értelmében leendő átdolgozásával a rendőrfőkapitányi hivatalt bizta meg.

Pályázat a város alapítványára. Szatmár-Németi sz. kir. város által a király 80 ik születésnapja emlékére tett 25.000 K. koronás alapítvány kamatai fognak az augusztusi közgyűlésen kiadani valamely letelepülő fiatal iparosnak. Erre az alapítványra eddig Marcsiesek Ferencz kádár-iparos pályázott, aki kitűnő bizonyítványokkal és ajánló levelekkel bír. A városi tanács a pályázatot előkészítés végett kiadta a rendőrfőkapitányi hivatalhoz.

Áthelyezés. A vallás- és közokt. miniszter Keller Aladár, mátészalkai polgári iskolai rektor tanárt a szatmári áll. polgári fiúiskolához helyezte át.

Helyes intézkedés. Aratás után sokszor riasztja fel városunkat az a hír, hogy a határban tűz van. Ég a termés, a szénakazal vagy a buzaasztag. Ezen tapasztalaton okulva Tankóczy Gyula főkapitány intézkedett, hogy a város határába a buzaeresztek összehordásáról a szükséges elővigyázat annak rendje és módja szerint megtéessék. Felhívást intézett a németi birtokossági elnökhöz, hogy a mezőfelügyelőkkel és örökkel hasson oda, melyszerint a buzaeresztek összehordásánál minden asztag után 15—18 méternyi távolságot hagyjanak. A főkapitány személyesen is ott ellenőrizi majd intézkedéseinek foganatosítását.

Bernát Gazsi tréfáiból. A napokban olyan vastag köd ereszkedett le, hogy két-rendbeli pompás öltözetet varratam belőle.

Az alföldön olyan nagy a sár, hogy az emberek a kutyákat ölbe viszik ki az utcára ugatni.

Egy vályog maradt reám az apámról. Egy este megcsipte a szunyog, hogy reggelre háromemeletes ház dagadt belőle.

A kis pipában olyan bort mérnek, hogy az esküdt, mikor egy meszelt megivott belőle, kijövet viczispánnak gondolta magát.

Tizparancsolat a kánikulában. Egy előkelő orvostanár a következőkben foglalta össze a nagy hőség ellen szóló tizparancsolatot: 1. Kerüld a nagy napot, viselj könnyű kalapot sőt nyakvédőt is. 2. Viselj könnyű, bő, világos ruhát. 3. Mérsékeltén táplálkozzál, főleg tej és növényételekkel. 4. Meghámozva edd a gyümölcsöt, vagy főzve és legyen az mind érett. 5. Ne egyél konzervet, krémes tésztákat és általában olyan ételt, mely a melegben könnyen romlik. 6. Szomjúság ellen vizet igyál. A víz legyen átszűrve vagy sterilizálva, vagy meleg által, vagy még jobb, ha kémiai uton. 7. Hűsítőül használj friss italokat, de sohse jegeset. Főleg az italba bele ne tégy jeget. 8. Mérsékelt mozgást végezz. Azért tulságosan sokat ne ülj. Ebéd után pihenj, de ne tulságosan. 9. Használj ledörzsölést, zuhanyt, hideg fürdőt. 10. Aludj nyitott ablaknál és ne takarózzál erősen. Nagyon egyszerű az egész, mindenki megtarthatja és mégis hány ember nem teszi meg.

Filoxera.

Ne tessék megrémülni szőlős-gazda uram. Elég aggodalom a lisztharmat, a peranoszpóra, meg a többi újabbnál újabb ellenség. Most még a kék. A filoxera. (Pedig lesz még!)

Keresem csak itt is, ott is, hogy melyik vidéken, szőlőben fődözték fel nálunk, Magyarországon azt a rettenetes ellenségét a mi országunknak is, melynek neve, mind közönségesen — *filoxera*. És ki lett légyen az a halandó ember itt la, nálunk, a ki elkialtotta:

— Itt a filoxera!
Most, hirtelenében — röptében nem találom. Pedig nagyon érdekes és alkalomsznrű lenne, ha emlékezetbe hozhatnám.

... Miért, mert azért, hogy az ujságokból olvasom, mely szerint a svájci Neuenburgban meghalt egy öreg ember. Becsületes neve szerint való Gauthier Gusztáv, hetvenhárom esztendő aggastyán. Ez a szőlősgazda fedezte fel 1878-ban a kanton szőlőiben — filoxerát.

Ettől a percztől nem volt nyugta. Nem csak azért, mert a maga szőlőjét is elvesztette, s így életforrásától esett el. Hanem főleg azért, mert földije sohasem tudták neki megbocsájtani ezt a veszedelmes felfedezést. Keservesen fizette meg hát ezt a felfedezést. Ő is martira lett tudományának, szerencsétlen szerencsésének. Az ő felfedezése után ugyanis a szőlők értéke nem csak leszállott, de a kormányzat is irtani kezdte a nagy szőlőterületeket, hogy a még filoxera mentes helyeket biztosítsa a veszedelemtől. Gazdatársai ezért, mint ellenségre tekintettek és hihetetlen módon üldözték. Ugy annyira, hogy ki kellett vándorolni hazájából. De a szive hazafájt. Haza vagyódott. És haza is ment. Az államtanács ötszáz frank tiszteletdíjat is biztosított számára, de hiába! Ujra üldözni kezdették. Szőlőhelyén arab ruhában jár aztán, muzulmán szokás szerint él és így üzi a borkereskedést, csak hogy rá ne ismerjenek. Hasztalan. Felismerik és ismét üldözöbe veszik. El-üzik. Most aztán ujra haza került és megtalálta nyugalmát. Meghalt. Az elhunyt több jeles könyvet is irt a szőlőtermelésről.

Nálunk Magyarországon a filoxerának felfedezése, legalább az én szülőföldem nagy és gazdag szőlőerdői közt más jelenségeket eredményezett...

Ott egyszerűen nem hittek — a filoxerának.

A szőlő levele sárgult, mint a bucsuzó ember; gyökerei pusztultak, mint a pusztuló családok fái... de nem hittek az emberek. Mint sokáig nem hiszünk... abban, hogy azok kiket nagyon szeretünk... elmentek tőlünk, itt hagytak bennünket.

Kávét

legjobbat és
legolcsóbban
beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczi-utca 16.
„MOKKA“ keverék czégem különlegessége
1 klgr. 4-40 korona. Villany erővel pörköltve

Az én földieim rajongtak a szőlőkért. Gyermekkoruktól fogva benne éltek. Abból éltek. A szőlők közt tanultak dolgozni és remélni. Ott termett kenyerek, italuk, kedélyük, sziporkás humoruk. Hát hogy hihettek volna ők olyan hihetetlenbe, hogy — az ő szőlőjük csak volt.

Mikor már a feloslás jelei is mutatkoztak, az én földieim lehajoltak a földre. Fülöket tették a szőlő földjébe, hogy hallják hát a filoxera rágását. Mert azt hitték — csunya, ördögi bogár az. A fejüket, a nyakukat csavargatták:

— Nem lehet a' . . !

— Mise lesz, urvacsora lesz . . . míg a világ lesz. Krisztus Urunk ígérte meg. Bornak is kő lenni.

Jött aztán a *filoxera biztos*. Nagy Vincze bácsi. A tisztas öreg ur, a ki talán maga se hitt még egy filoxerában, mint hinni az egész országnak oka volt.

Akkor az én földieim, most már, mikor filoxerabiztos jött elkiáltották:

— *Itt a biztos filoxera.*

És ott volt. És elpusztította a csak nem nem rég sűrű, haragos-zöld szőlőerdőket. Koppárát tett mindent, de mindent. Szőlő helyett dinnye, kukorica termett ott.

Egy tized. A pusztulás helyén újra szőlő-erdő van. És újra más és újabb veszedelmek ellen harcolnak az én földieim. *Mester.*

Halálozás. *Pivovár János* nyug. szent-nai kántortanító július 22-én 67 éves korában meghalt Nagymihályban.

Segélyadomány a csapi rk. hitközségnek. A vall. és közoktatásügyi M. Kir. miniszter a csapi (ung. megyei) róm. kath. hitközségnek plébániai melléképületek építési költségeinek részben való fedezésére 1000-egyezer korona segélyt utalványozott.

Halálozás. Színervárljáról vesszük a hirt, hogy domahidi és túri Thnry Sándor nyug. m. kir. honvéd őrnagy, a Ferencz József-rend lovagja, életének 63. évében a halotti szentségek faladása után f. hó 27-én reggeli 4 órakor hosszas szenvedés után az Urban elhunyt. Temetése f. hó 28-án délután 4-órákor volt.

Lázári. Péntek este a lázári állomás váltóóra észrevette, hogy az állomás közelében a sineken kövek vannak elhelyezve. A váltóór a sinekről ledobálta a köveket, amivel egy nagyobb vasuti szerencsétlenséget akadályozott meg. A váltóór az esetről jelentést tett a szatmári osztálymérnökségnek. Az osztálymérnökség pedig jelentést tett az esetről a szatmári csendőrségnek, ahol rögtön megindították a nyomozást. A csendőrség a nyomozás során megállapította, hogy a köveket Aiben László, Horváth József, Andor Sándor, és Andor Elek inasgyerekek rakták a sinekre. Az inasgyerekek ellen megindították az eljárást.

Megőrült aratómunkás. Wiener Pál *turterebesi nagybirtokos* uradalmában megrendítő tragédia okozója lett egy hirtelen megőrült munkás. Déli tizenkét órákor a csapat pihenni tért, a másik része pedig a tanya udvarában ebédelt. Egyik munkás hirtelen felugrott az asztal mellől és szidalmazni kezdte társait, majd pedig rájuk támadva, öklével verni kezdte őket. — Az aratók elmenekültek a dühöngő ember elől, csak néhány maradt ott. Az örült akkor fölkapott egy fejszét, odarohant egyik társához, hirtelen két súlyos csapást mért rá, úgy hogy valósággal ketté hasította a fejét. A szerencsétlen ember, akit Tetz Mihálynak hívnak, holtan rogyott össze. A vér láttára még inkább megvadult az örült, fölkapott az asztalról egy konyhakést és a hulla fejét lemészárolta a törzsről. Később a munkások nagynehezen megfékeztek őt, azután értesítették a csendőrséget, amely azonnal odasietett. Mikor a gyilkost vallatni kezdték, nem akarta a nevét megmondani, hanem értelmetlen mondatokat beszélt össze-vissza és folyton átkozódott. A községi orvos megállapította róla, hogy közveszélyes örült. A megölt Tetz Mihály két gyermeket hagyott hátra. A felesége, mikor értesítették férjének szörnyű haláláról, dühöngeni kezdett és el akarta

pusztítani a gyermekeit, de a falubeli emberek nagynehezen ártalmatlanná tették. Az orvos megvizsgálta őt és konstata, hogy a szerencsétlen asszony is megőrült.

A nagybányai országos képkiallítás megnyitási ünnepélyének programja.

A nagybányai országos képkiallítás megnyitási ünnepélyének programját a rendező bizottság a következőkben állapította meg: Július 31-én délután s augusztus 1-én délelőtt 10 órákor a festőműtermek parkján katonai hangverseny. Délelőtt 11 órákor gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter a kiállítást megnyitja. Délben 1 órákor közbéd a Széchenyi-ligetben. Este 8 órákor a festőműtermek parkján felállított színpadon a Gésák előadása. A színházi előadás befejezte után a la carte közvacsora az István-szálló nagytermében.

A miniszter nem jön Nagybányára.

Programm szerint úgy volt, hogy a kiállítás megnyitásán a kultuszminiszter személyesen részt vesz, de a miniszter közölte a rendezőséggel, hogy nem jöhet le, hanem Gopcsa min. tanácsos által képviselteti magát. A tanácsos képviselőtében lesznek: Kammerer Ernő min. tanácsos és Majovszky Pál miniszteri osztálytanácsos, akik az állam részére képvásárlásokkal vannak megbízva a miniszter részéről.

A munkácsi püspök beköszöntője.

Papp Antal, a munkács-egyházmegye új püspöke, most bocsájtotta ki első körlevelét, amelyben elbucszatja *Firczak* püspököt és szózatot intéz egyházmegyéje papságához. Krisztusi hitet, törhetetlen hazaszeretetet és minden vonalon kötelességtudó munkásságot kíván papjaitól. A pásztorlevél szól még ezenkívül az egyházmegyében mutatkozó schismatikus mozgalmakról. Eles szeme meglátja a hiányokat és rámutat a bajok forrására.

Óriási vihar. Nagydobos községben szombaton rettenetes vihar pusztított. Fél-óraig erős nyári zivatar volt sűrű dörgés és villámlással. A villám lecsapott Tar András gazdálkodó kocsiszínjébe és az egyik szekeket fölgyújtotta. A tüzet sikerült idejében lokalizálni. Emberekben kár nem esett. A hatalmas zivár nagy kárt okozott a veteményekben.

Megégett kisleány. Nagy Bálint zajtai gazdálkodó két éves kisleánya minap gyufával játszott. Véletlenül tüzet fogott a ruhája és néhány perc alatt lángban állott a kisleány. A két éves gyermek szénné égett.

GÁL JENŐ mérnöki irodáját Beresényi-utca 33. szám alá helyezte át. Telefon szám 189.

Lapunk egyes számai kaphatók a főtörzsében és a Barth-féle kis tőrszében a Deák-téren.

Értesítés. Mély tisztelettel értesítem a nagyéremű közönséget, hogy hosszú évek gyakorlatára és tapasztalatára támaszkodva kiváló izléssel végez üzletem mindennemű szobafestő és mázoló munkát. Miért is a nagyéremű közönség további becses pártfogását kérve vagyok kiváló tisztelettel: **Daróczy József**, szobafestő, Beresényi-utca 37. szám

Wallon Henrik Fia utódai Duha Tivadar és Géza fűszer, csemege, bor és lisztáru üzlete Szatmár-Németi, Kazinczy-utca 2. Alapított 1858. évben.

Kolozsvári szappanok!

Automobilolaj és benzin

fényképészeti cikkekben nagy választék.

Bródy Béla Diana-drogeriája

Szatmár, Hám János-u.

Menyasszonyi

kelengye

200 K-tól

2000 K-ig

SPITZ BÉLA

női s uri divatáruházában

SZATMÁR-NÉMETI

Hám János-u. 1.

színház mellett.

Vidékre

mintákat küldök.

Fályazati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K

Tankönyveink

érdekében, a lapok hirádaása szerint smét intézkedéseket, reformokat akarnak létesíteni a közoktatásügyi miniszteriumban.

A tankönyv kérdés valóságosan állandó kérdése a mi iskola-ügyünknek. Tanfériak és szülők egyaránt érzik, hogy itt valaminek történni kell. Valami féket kell vetni a tankönyv gyártás rettenetes lázának. Annak az üzletnek, a mely kárára van nem csak magának az iskolának, de régi idő óta nagy áldozatokra, túlköltségekre, kizsákmányolhatásra kényszeríti a szülőket is.

Történetek és mindig történetek is feljelentések, rendeletek, rendeletek után röpködtek az iskolai hatóságokhoz. A tankönyvek engedélyezését szigorubb feltételekhez is köttették. És ime most újra ott tartunk, hogy magában a tanügyi kormányzatban elérkezettnek látják az időt, hogy a gomba módra szaporodó és évről-évre gyártott tankönyvek ellenében — radikális kurát alkalmazzanak.

Igy van-e? Ez a szándéka-e a miniszteriumnak, közvetlen forrásból nem tudjuk, de a lapok többször hírt adtak róla.

A baj ott van, hogy szinte vérebe ment a tanároknak, tanítóknak egy részének az a gondolatvilága, hogy jó tankönyv csak az lehet, amit ők maguk írnak. A maga egyéni módszerét összetéveszti az általános és adott methodikai utakkal és módokkal. A maga egyéniségét akarja beleszorítani a tankönyvbe is. Pedig az a tankönyv, ha egyébként megfelel a tankönyv átlagos feltételeinek, az illető tanár, vagy tanító kezében, kezelésében éppen olyan szolgálatot tehet, mint egy új, talán jobb, legtöbb esetben — rosszabb.

A tankönyv nem minden. A tankönyv nagy szolgálatot tehet, tesz is. De nem szabad uralkodnia vagy főleg zsarnokskodnia a tanításon, a tanítón, még a gyermeknek sem.

A tankönyvet még ha oly jó is, pótolni kiegészíteni, elevenné tenni a tanár, a tanító methodikai művészete, eljárása. Nem jegyzetekkel, pótlásokkal, hanem feldolgozással, együttes átéléssel és asszimilálással.

Azért igen jó uton halad a miniszterium felfogása a tankönyvek engedélyezését illetőleg, mikor alapul már azt a kérdést veteti fel a tankönyvek megírásánál: Szükség van-e rá? És jobb-e, barázdat vágóbba-e a tankönyv-irodalomban, mint a már közkezen forgó tankönyvek.

Természetesen itt is lesznek, e kérdésnél vissza-visszatérhetnek a visszaélések, az egyéni nézeteken alapuló ítélkezések, felfogások. De mégis bizonyos tekintetekben egyes tankönyvekről kialakult közvélemény-nyel kell számot vetni és nemcsak azon sablonos feltevésekkel, vajjon, mint tankönyv megüti-e a mértéket?

A népiskolai tankönyvek dolgában igen igea sokat tehetnének a tanító-egyesületek. De erről talán majd külön szölok.

Pedagógus.

Walek és Rajz

angol és francia különleges-ségű czipészek, hol saját készítményű kész czipők is kaphatók bármilyen kivitelben.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

(Bölönyi-féle ház.)

Hangay Sándor versei.

Szeretem az antológiákat, mert olvasásuk közben elvonulnak előttem szépen sorjában emberek, akiknek sziveverését kirezdülni hallom a ritmusos sorok közül. Az egyik büszke-daczos szivet mutat, a másik érzélgő-lágy lelket tár elénk, a harmadik strófáiból a szerelemnek emésztő-ereje és tüzes melege csap ki. Ahány vers, annyi szív, annyi ember. Korszakok gondolat és lelki világát, örömet, buját-baját kilehet érezni az antológiák összességéből. Egy-egy irány-nak legjava kerül egy föld alá az antológiák lapjain.

Valamikor nagyon divatos volt az antológiák kiadása, majd hosszabb szünet köszöntött be, hogy azután napjainkban újra feléjük forduljon a kiadók, a szerkesztők figyelmé. Az antológiáknak nagy hivatásuk van, mert ezekben konzerválódnak a nagy irodalmi kertnek legszebb virágai. Lehet, eljön az idő, amikor kisebb költőinkből nem fog ismerni többet az irodalom, mint azt a pár költeményt, amit az antológiák szerkesztői kiválogattak. Fontos szerep jut a szerkesztőnek, hogy igazán jól válassza meg azt a verset, amit gyűjteményébe föl akar venni.

Eszünkbe jutottak ezek a gondolatok, amikor kezünkbe vettük Hangay Sándor legújabb verses kötetét, a Szemiramisz csodakertjét. Hangay is a konzerváló szerkesztő munkájára vállalkozott, amidőn eddigi versköte-teinek legjavát fűzte össze csokorba. Kétszeresen érdekes éppen ezért előttem ez a kötet. Először a szerző személyéért magáért, akit szeretek mint embert és mint poétát: másodsor mert megláthatom azt, hogy melyik versét tartotta Hangay érdemesnek arra, hogy egy ilyen válogatott gyűjteményben helyet találjon.

Előveszem a könyvét, lapozgatok benne s olvasni kezdem a strófákat egyiket a másik után, s lassanként a versek zümmögő zenéje belelopja magát a lelkembe s kialakul előttem, mintha érből volna kiöntve, az embernek, a költőnek alakja egyaránt. Ismertem ezeknek a daloknak jórészét, részint régebbi kötetekből, részint még a lapoknak hasábjairól, de így egymásután még nem olvastam soha őket. Látom, hogy indul el utjára, hogy forrong a lelke, izzik a benseje és halad azután biztos lépésekkel előre a maga vágott ösvényen. Nem néz sem jobbra, sem balra, hanem nyilegyenesen tart utján előre. Amit ad, az a sajátja, tulajdona: szive, vére csordul keresztül a strófák zenés sorain s tömörül azután dallá, s ékesen zengő borongó énekké.

A küzdő ember kel életre soraiból, aki harcol fáradhatatlanul s ha néha mégis megrogyan a térde a munkában, megpihen. Új erőt merít igazából s kettőzött kitarással halad előre. A küzdő, az előretörő Magyarországnak fiatal harciosa Hangay Sándor, akinél hívebb katonája a magyar kultúrának alig van ma.

Bizik a jövőben, nyugodtan várja a nagy tisztító tüzet s ihletett szemével látja már, hogy:

Az Alföld televényén
. új eszmék fakadtak,
Élődiét lerázza itt a humus
S nem ad kenyért bitangoló uraknak.

Érzéke, meleg érző szive van az emberek szenvedése, nyomora iránt. Hiszen küzdenie kellett jómagának is a mindennapi kenyérért s pedig nem egyszer volt az a kenyér száraz és kemény, amit az élet nyujtott neki durván összerótt asztaláról.

Nagy czimbalom a város s rajta durván
A nyomor csontos keze cziteráz.

Igaz, a nyomor a szegény emberek hóhéra megkinozta őt is s ajkát keserű szavakra nyitatta, de azért bátorsága előbbre hajtotta utján s harsány hangon kiáltja oda:

Asszonyom, édes, nézz az uradra
S légy büszke reá, hogy küzdeni tud.

Minden bajában, bujában, örömeiben ott áll az asszony, a selymes haju, a bársony karu, aki csókjainak forró parasszával örömet fakaszt a fáradt harciosa ajkára s eloszlatja kicsiny kezének gyöngéd simitásával a legmélyebb ránczokat is a homlokról s karjainak lágy és meleg ölelésével elüzi a lélekre rászállott gondterhelt felhőket.

Az előretörő harc a magyarságért, a hitvesi szeretet, ezek alkotják Hangay költszetét. Társul szegődött e kettőhöz legújabbban az apai szeretet is.

Kis fiát, akit nászéjszakájának sejtelmes perceiben csókolt az életre, akiben az ő küzdő, lobogó vére új életre zsendült föl, akire örökségül nem hagyhat mást, mint az ő harciosa lelkét és fáradt szivét. Ez az ő boldogságának telje, a kis vitéz, aki talán megéri azt, amiről az apa még csak álmodni tudott.

Hiába tör reá az élet, lába erős gyökereket vert a talajba, s két biztos oszlop áll mellette a küzdelemben: az asszony és a gyermek. Ha kifáradt a harcolásban, az élet nagy csatájában, nem kell mást csinálnia, csak bemosolyogni azokba a szemekbe, az asszonyéba és a kis fiáéba, s eloszlik mint gonosz álm minden rossz és reakaczag a menyország.

Asszonyáról csak szépet, csak jót tud mondani.

Akihez minden rime fut s akinél felüdülni fáradt szive a csókok fürdőjében.

Szívének gazdag virágos kertjében mindegy rózsaszál az asszonyé.

Ez Hangay Sándor költszete és ez a sajátja. Nem bódítja el lelkét, nyugatnak esztelen imádása. Érzé, hogy a költőnek nem idegen tájakon kell kereskednie, hanem itthon kell föllelni költszetének forrását a honi talajban. Keleti nép vagyunk, nekünk nem a nap nyugtában kell gyönyörködnünk, hanem napkelet vértől pirosló hajnalában.

Nem Nyugat tüzeit nézem szolga módon,
Ragyogóbb lángot vet nekem a Kelet.

Kelet, a hajnalnak, az életnek, a melegen forrása. Maradjunk csak mi itthon, napkeleten s ne menjünk idegenbe, önmagunkat kell adnunk, csak így lehet igazán szép, és eredeti irodalmunk. A lekaszált szónának bódító illata járja keresztül munkáinkat, de természetesen azért távol legyen tőlünk a pósáskodás.

Hangay Sándor jó uton van. Saját szemével látja az életet, amit minden sora igazol neki. Ne is térjen le soha erről az utról. Költeményeinek válogatott gyűjteménye igazolja, hogy önkritikája növekedett, valamint verselő forma érzéke is. Az ifjúkor tulzásain hamar szinte gyerek fővel tultette magát s kinőtt magasan kortársai közül.

Pár szót kell még a külső kiállításról mondanunk. A szép, famentes papírosra nyomott kötetet Kner Izidor adta ki Gyomán, Betűi szépek, kerekék, olvashatók s a versek elhelyezése is ügyes kezekre vall. A Kner nyomda megállja helyét bármely fővárosi nyomda vállalattal szemben.

A könyvdiszek és a czimlap Geiger Richárd munkája. Szép dolgok, de nem illeszkednek be a versek modern hangulatába. Sokkal jobban szerettük volna, ha a Tichyek illusztrálták volna ezt a könyvét is Hangaynak.

A kötethez bevezető tanulmányt Dr. Pintér Jenő, a kiváló irodalom történet író irta. Meleg, őszinte sorok.

A könyv ára három korona.

Dr. Barna János.

Üzlet áthelyezés.

Győry Károly

üveg és porcellán üzletét
Deák-tér 9. sz. alá, saját
házába helyezte át.

Telefon-szám 232.

TOLHEGŐZEL

A mozi.

Mozi mindenütt. A fővárosban már csaknem minden — utczában. Sőt utczában második, harmadik házában. A mozi bőszíti fel a színháztulajdonosokat. Ingerli a színészeket. A mozik a törvényszéki tárgyalásokon, mint lélektani rugók begyeskednek. A mozi — színészek szervezkedéséről olvasunk ma az újságokban. A moziból a városok jövedelmeit akarnak lefejtetni. Egyesek és részvényesek meggazdagodnak. A mozi-kérdésben ánketteknek a minisztériumban. Kuty — kuruty — ez a *brekegő démon* tizenöt esztendőnek leforgása alatt nagyobb hódítást tett elevenségével ördögösségével, mesterséges felvételeivel, mint a lomha színész — száz esztendőnek alatta. A mozikkal már ott tartunk, a hol a gyógyszerárakkal. Egy-egy városban a mozi tőkét jelent. És ott, a moziban — több *mérget*, mint *gyógyszert* árulnak.

A nézők.

Kevés ma a tetterős ember. Ingyen meg csak a *fehér hollók* dolgoznak. Sok a néző. És éppen azért kevesebb az öntudatos, sokkal több a tudat nélküli. A tetterő készülő vagy cselekvő ember erkölcsi érzetében legalább jogosnak, szépnek, áldásosnak hiszi, a mit cselekszik. Még ha bolond ideálista is. De a nézőknek, a kritikusoknak semmi öntudatuk nincs. Hát a tetterő készülő vagy tevékeny emberekkel szemben a nézők álljanak félre. És hallgassanak legalább. Vagy biztassanak hát, de ne gáncoskodjanak. Hja, vagy ezt sem?

Igaz! A nagy munkaerőknek kikiáltott emberek csontjai, főleg orrcsontjai csak akkor lesznek ruganyosak, — ha... ha — *jövedelem szagot éreznek*.

A sztrájk lélektanához.

Napok, sőt hetek óta otthon ül tétlenül az asztalossegéd, édes anyjánál. Nincs munka! Nem építenek és a többi. Még cseppen-csurran az előbbi jó időből, de már nem sokáig. Egyszer az öreg mámi szeliden így szólítja meg fiát:

— Édes fiam, miér', hogy csak akkor van *sztrájk*, mikor sok a munka, nagy a kereset?

A fiu keservesen rámosolyog édes anyja jóságos, de aggódó arcára, aztán imigyen beszélt:

— Miér, Miér' anyám? Hát nem tudja édes anyám, hogy akkor holondulnak meg az emberek, mikor nagyon jól megy a soruk. *M-r.*

MINDENMŰ ELEMI ISKOLAI NYOMTAT-

- * VÁNYOK ÉS TANSZEREK KAP-
- * HATÓK A PÁZMÁNY-SAJTÓ
- * KÖNYVNYOMDÁBAN SZATMÁR-
- * NÉMETIBEN, ISKOLAKÖZ 3. SZ.

Honvéd-utca 2. sz. a. van Bóthe Ilonka modern női varrodája.

Ma már mindenki tudja, hogy *lakást, butorozott szobát, üzlet és gyárhelyiséget bérelni, kiadni, ingatlant úgy a fővárosban, mint a vidéken venni, eladni csak HUSZÁR A. hirdetési irodája útján lehet. Budapest, V. Zrínyi-utca 1. Gresham-palota. Legmegbízhatóbb vállalat. Elsőrangú ajánlatok.*

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Tanító. Módszerek módszer. De a gyermeknek nem szabad ám kísérleti nyulnak használni. **V—i.** Azt, a régi mondásnak, „de mortuis nil, nisi bene“ — féle szólam hamis fordításából vette a közélet. Pedig ez a szólam nem azt várja, hogy a halottakról csak jót mondjunk és mondhatunk. Hanem csak azt *czélozza*, hogy *jól* gondoljunk meg mindent, a mit róluk mondunk. Igen — a halottról inkább semmit, mint nem az igazságot. S az igazságot a halottól mindig megadja — az igazi életrajz. **S. K.** Az úgy van. Mentől bölcsőbb valaki, annál nehezebben tud az egyszerű ember kérdéseire megfelelni. **Öreg ur.** A szép visszavonulás — egy utolsó győzelem. És méltó ahhoz a szép élethez, melyet valaki átél. De az őszinteség nélkül való lemondásban — rendszeren rajta csipik az embert. És ebből az utolsó őszinteségből keresztül és visszamennek minden lépésünkön — a legelső, a legutolsóig. **Egy tudósító.** Mi hálások vagyunk, minden felhasználható tudósításért. Az a toronygömb és kereszt-feltétel is megérdemelte volna a maga helyét. De 21-én történt ünnepegről 29-én küldeni tudósítást: mégis csak kissé elkésett dolog. Gyors, rövid, általános érdekű tudósításokat kérünk. A helyi érdekű *csorényt* is általános érdekűvé lehet ám tenni a maga vonatkozásaiban.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Félix-gyógyfürdő.

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrása, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, *csusz (reuma) és köszvény* ellen. Női betegségeknek, *idült méh és petefészek gyulladásos, méh hurut medencebeli sejt-szövetlob és izzadmányoknál.* Ivógyógymód alakjában *idült gyomorbanátmaknál, makacs szék rekedésnél, máj- és epehólyag* betegségeinél, *sárgaság* és *epekövek*nél meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsavas és iszap fürdők.

1908. évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakószoba, kitérő vendéglők, jutányos étlaparak. Állandó elsőrendű cigány zene, vasárnaponként katonazene, tennis pálya, gondozott séta utak. Fenyő-erdő 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta távirta, interurban telefon.

Curtaxa és zenedij nincs.

Prospektust küld az Igazgatóság.

VASÁRNAPI
UJSÁG
ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE 20K. FÉLÉVRE 10K.

Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a Vasárnapi Újság díszes karácsonyi albumát.

Mutatványszámokat kívánatra mindenkinek küld a „Vasárnapi Újság” kiadó-hivatala, Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A Neuschlosz-féle

NASICI

tanningyár és gőzfűrésztársaság

susine-gjurgjenovaci

parkettgyára

ajánlja kiváló minőségű

szlavonai

tölgyfából termelt

PARKETTAIT

első- és másodrendű választékban, a legerősebb napi áron. Értekezni lehet a r.-t. szatmári üzletvezetőségével, a gőzfűrésztelep irodájában.

TELEFON 28.

„TIK-TAK“

ütött az utolsó óra a legyeknek!

Önműködő legujabb amerikai „PATENT“ légyfogó,

mely felülmulhatatlan, hónapokig tartó, soha ki nem szárad.

Csinossága miatt szalonokban, hálószobákban, irodákban, kávéházakban feltűnés nélkül alkalmazható.

Kapható: Duha Tivadar és Géza fűszerüzletében és Szeles Béla vaskereskedésében.

Máriavölgyi fürdő nyitva!

Elsőrendű gyógyhatású természetes szénsavas ásványvíz fürdők. Kellemes tiszta szobák. Kitűnő magyar konyha, zamatos saját termései borok. Előzékeny kiszolgálás és a lehető legmérsékeltőbb árak.

Az maga magának ellensége, aki e drágaságban nem a *Máriavölgyi kellemes ásványvizet issza*; mert szerencsés összetételénél fogva mint gyógyvíz is legelső rendű, másrészt pedig az összes ásványvizek között a legolcsóbb. Kapható minden fűszerkereskedésben.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkes urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

A nyári idény

alkalmára óriás választékban érkeztek a legjobb gyártmányú utazóbőröndök és kosarak, valamint férfi és női harisnyák, séta pólók és minden néven nevezendő díszmű és norinbergi játék, üveg és porcellán nagy választékban

Blatniczky István

Szatmári Bazárjában

KAZINCZY-UTCA 10.

Park és kertrendezéshez

magas törzsű gyökénemes bokorrózsák és rózsafák

Bertha Károly műkertésznél

Szatmár, Dinnyéskert 6.

Telefon 27. VIRÁGÜZLET: Telefon 27.

Deáktér 3. szám.

Előkelő ízléssel és határos összeállításban

élővirág-díszmunkák
minden idényben.

Dísznövények, pálmák, virágok, szobanövények cserépben. A legváltozatosabb kivitelű csokrok minden alkalomra a legegységesebb összeállításban. A legegységesebből a legdíszesebb kivitelig

KOSZORUK

gyorsan és jutányosan készíttetnek. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan elintézik.

SÜRGÖNYCZIM:

Bertha kertész Szatmár.

VOGL ADOLF

templomi felszerelések műintézete HALL, Innsbruk mellett
(Tirol.)

Készít oltárokat, szószékeket, keresztutakat, templom- és gyónószékeket, valamint imaszámolyokat minden stílusban.

Szállít egyházi szobrokat fából, olajfestéssel és aranyozással mindenféle nagyságban. — Dombormű faragvány képeket (mint pl. 14 stációképet,) Krisztus szobrokat, keresztelvényeket vagy annélkül, úgy egyházi mint magán használatra; készít ugyanilyen szobrokat missio-keresztek vagy utak mentén álló keresztelvényekre. — Bethlehemi jászolok bő választékban. — Kérdőzködésekre azonnal kimerítően válaszol. Rajzokkal, fényképmásolatokkal és illusztrált árjegyzékkel készségesen és díjtalanul szolgál.

Inglík József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete

Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű polgári öltönyöket, papi reverendákat; mindennemű öltöny készítésnél a főszólyt az elegáns szabás és finom kivitelre fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállítmányaim valódi színe és tartósságáért.

Allandó nagy raktár honi és angol gyártmányú szövetekben. Elsőrangú egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem nagy forgalma által áruimat olcsóbb ár mellett szállíthatom, mint bármely más cég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltenek.

Kérem annél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni; biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,

szabómester.

8

WALTHER GIDA

katholikus cég, az arany érdemkereszt tulajdonosa

ÜVEGFESTÉSZETE

velencei és üveg mozaik intézete

Budapest, VIII., Conti-utca 25.

Telefon 70-01

Készít művészi kivitelű festett

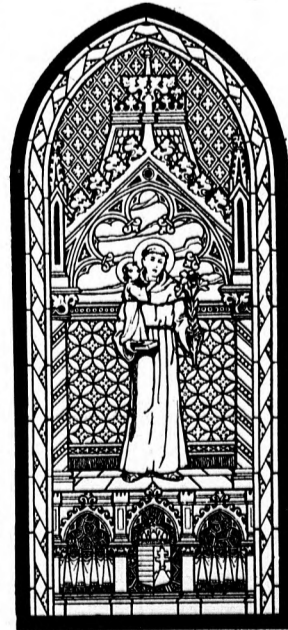
TEMPLOMABLAKOKAT,

velencei és üvegmozaikot

a legegységesebből a leggazdagabb kivitelig jutányos ár mellett.

Legutóbb készült munkák: Veszprémi székesegyház 32 ablak. Hódcsági templom Bácsm. 15 nagy ablak. — Szigetvári templom 10 ablak. — Sátoralja-Ujhely 8 nagy ablak. — Sárospataki főtemplom 12 nagy ablak. — Szabadkai, pécsi, bártfai és kőhalmi Szent Ferencz-rendi templomokban 47 nagy ablak. — Budapesti örökimádási templom 4 nagy ablak és 28 kisebb szőnyeg ablak. — Továbbá a nemessáduvári, hosszuréti, futaki, osztergomi, dési és besztercebányai püspöki és vártemplomi, valamint az ungvári, vetési, csanáosi és góbeai templomok festett ablakai.

Színes minta rajzokkal díjmentesen küldök. — Számos kitüntetés és elismerés a készített munkák után. — Kívánatra saját költségemen a helyszínére utazom.

**Iskolakönyvek,
Imakönyvek,
Folyóiratok,
Diszművek,
Üzleti könyvek,
Könyvtárak,
Albumok**

kötését és aranyozását, ugyancsak raj-
zok kasirozását, passepurtoink, papir-
reklámláblák aranyozását, pontos és tar-
tós kivitelben, szolid árak mellett készít

Gárdos Ferencz

könyvkötészete

Szatmár-Németi, Deákter 7.

Halmi-ház.

Az 1911-i szatmári kiállításon jó mun-
káért BRONZÉREMMEL kitüntetve.

Blatniczky Fános

elsőrangú kályhás-üzlete.

Lakás:

Raktár:

Bercsényi-utca. Petőfi-utca 3.

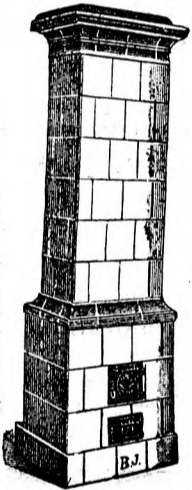
(Saját ház)

(Népbank-épület)

A legrégebb kályhás-üzlet Szatmáron.

Fennáll 14 év óta.

Szolid árak.

Pontos kiszolgálás.

Készít a legkénye-
sebb izlésnek is
megfelelő minden-
nemű porcellán és
cserépkályhákat,
takaréktűzhelyeket
kandallókat, fürdő-
kádakat és falbur-
kolatokat. Ugyan-
ezekből állandóan
nagy raktárt tart.

Csakis elsőrangú
kályhás munká-
sokat alkalmaz és
minden munkát a
saját vezetése alatt
végez ugy helyben,
mint a vidéken.

Régi kályhák új
szerkezetre való
átalakítását jutá-
nyos árért vállalja.

ROZSNYAY és JÁSZAY

műszerészek

varrógép és kerékpár

RAKTÁRA,

mechanikai gépjavitó

MŰHELYE

SZATMÁR - NÉMETI,

Hám János-utca 12.

(Bejárat Rákóczi-utca felől.)

Varrógép, írógép, gramofon és fegyver javi-
tást szakszerűen, gyorsan és pontosan esz-
közlünk. — Raktáron tartjuk a legjobb minő-
ségű varrógépeket úgy házi, mint ipari célra.
Minden rendszerű varrógépekhez tűk kaphatók.

Aki igazán finom, kényel-
mes, elegáns és tartós
honi gyártmányu

lábbelit akar

vásárolni,

az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz
Szatmár, Deák-ter

(Keresztes András-féle ház).

aki dúsán felszerelt cipő-raktárában
csak a valódi finom bőrből a már is vi-
lághírű hazai gyárakban készült cipő-
ket és oszmákot nagyon is verseny-
képes árakban hozza forgalomba és
üzletéből minden olcsóbbrendű készit-
ményt, a szokásos bőr- és talpatámaszo-
kat teljesen kiküszöbölte, a káknak az új
csinoság dolgában is párját ritkítja.
Kívánatra mérték után bármilyen ki-
vitelezéssel készíti és készíti.

Magyarország legrégebb egyházi szerek és zászlók gyára.

OBERBAUER ALAJOS UTÓDA

Alapított
1863-ban.

GYÁR ÉS RAKTÁR:
BUDAPEST, V., VÁCZI-UTCZA 41. SZÁM.

ÖTSZÖR
kitüntetve.

Cégtulajdonos: Kronberg Jó-
zsef a Ferencz József-rend
lovagja, Klotild főhercegné-
szony 6 cs. és kir. fensége
és Magyarország herceg-
primás Ur Ö. Eminentijának
udvari szállítója.

Egyházi és egyleti zászlók,
érez- és faárak.

Arjegyzékek és költségtervezetek
díj- és bérmentesen küldetnek.

A budapesti, váci, központi és egyházmegyei,
valamint a nyitrai, pécsi, székesszéki, győri
és gyulafehérvári olcsóbbrendű, továbbá a
kassai egyházmegyei műszaki iroda és a cs.
és kir. hadsereg szerződött szállítója.

Telefon 167-34.

Ajánlja: miseruha és egyházi
szereplvényekből dusan föl-
szerott nagy raktárát, mely
bővelkedik gót-, román- és
reneszansz-stilű ruhákban, va-
lamint pontifikáló szerekben,
stb. stb.

Telefon 3-72.

TOKAJ-HEGYALJAI BOROK
KIZÁRÓLAGOS ÁRUSITÁSA

Hám János-utca, (dr. Vajay-palota),

hol a legkitünőbb saját termésű, legtisztábban kezelt: kizárólag tokaji boraink
kaphatók alanti minőségben:

Kitünő izű tokaji asztali bor	literenként K	1.10
Kitünő izű édeskés tokaji asztali bor	"	K 1.20
Kitünő izű tokaji pecsenyebor	"	K 1.40
Kitünő minőségű tokaji szomorodni bor (1910. évf.)	"	K 1.60
Kitünő minőségű tokaji szomorodni (1908. évfolyam)	"	K 2.—
Kitünő minőségű tokaji szomorodni (1904. évfolyam)	"	K 3.—
Asszu- és gyógyborok 1/2 literes palaczkokban,		
1904. évi 3 puttonos asszu	"	K 3.—
1909. évi 5 puttonos asszu	"	K 5.—

A borok eredeti töltésűek és azok tisztán kezelt jó minőségűek és valódiságáért felelősséget
vállalunk.

Vidéki megrendelések a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett gyorsan és pontosan
eszközöltenek.

Meggyőződésképpen sziveskedjék egy próba palaczk megvételével kísérletet tenni.

Tokaj-hegyaljai borüzlet Hám János-utca,
dr. Vajay-palota.

ALAPITTATOTT 1810.

Ausztria és Magyarország legrégebb egyházi felszerelések és zászló-gyára

Josef Neskudla

OLMÜTZ, (Morvaország.)

Jótállással szállít kitünő minőségben bámúlatos olcsó árak mellett:

Egyházi ruhákat, lobogókat, templomi szereket, kizárólag tűzben
aranyozott kelyheket, cibóriumokat, monstrantiákat, gyertyatartó-
kat, csillárokat, lámpákat, keresztutakat.

Régi egyházi ruhákat alaposan renovál!

Szegény templomoknak jelentős engedmény. Választékot vásárlási kényszer nélkül küld.

Arjegyzék és költségelőirányzat ingyen.

60